

Inventarisatie van hulpmiddelen ter bevordering van zelfbeschikking

Ondersteuningsmateriaal voor teamdiscussies

Workshop 2 – Ontwikkeling van individuele
vaardigheden voor zelfbeschikking

Uitleg over de ondersteunende presentatie:

Deze ondersteuning is een voorstel, u bent vrij om er gebruik van te maken of het aan te passen.

Wij danken u voor uw medewerking aan dit project.

Elke workshop heeft specifieke doelstellingen die u terugvindt in dia nr. 3.

Voor elke doelstelling vindt u:

Blauwe kaders met:

- **Theoretische, wettelijke of reglementaire teksten en informatie om de dialoog op gang te brengen**
- Vragen om de workshop te begeleiden en hulpmiddelen te identificeren die zelfbeschikking bevorderen en die u gebruikt of kent

Roze kaders met voorbeelden van hulpmiddelen die illustreren naar wat voor soort hulpmiddelen we op zoek zijn.

Sommige bronnen zijn in het Frans of Nederlands. Je kunt de vertaler van je zoekmachine gebruiken om de webpagina's te vertalen.

Aan het einde van elke specifieke doelstelling vindt u een tabel om in te vullen met de hulpmiddelen die u hebt geïdentificeerd. Indien u dat wenst, kunt u deze ook via een **online vragenlijst aan ons doorgeven:**

https://ugent.qualtrics.com/jfe/form/SV_8uJciQpvf8OBWGG

We bieden u op **27 mei van 11.00 uur tot 12.30 uur** een webinar aan om al uw vragen over de inventarisatie van tools te beantwoorden. Hier is de link om in te loggen: https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NjYxOTFhNTQtOTUyNC00ZmMzLWJhMDItYWY3YTMzODJlNjRm%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22d7811cde-ecef-496c-8f91-a1786241b99c%22%2c%22Oid%22%3a%220d04649d-752d-46cd-a0bf-26172d3bf0f7%22%7d

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Avec le soutien de / Met de steun van :

De 5 specifieke doelstellingen van deze workshop:

1. Identificeren van de **hulpmiddelen voor het beoordelen** van het "niveau" van zelfbeschikking.
2. Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van **autonomie**
3. Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van de **zelfrealisatie**
4. Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van **zelfregulering**
5. Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van **psychologische empowerment**

HERINNERING: wat wordt bedoeld met HULPMIDDEL?

- Een schriftelijke, visuele, audio- of video,
- Een projectmethodologie
- Een aanpak, een actie
- Een praktijk, een manier van werken
- Een manier van reageren, jezelf uitdrukken
- Een manier van organiseren,
- Een manier van evalueren en zelfevaluatie
- Een opleiding
- Een technisch hulpmiddel of een digitale applicatie

Dit hulpmiddel moet praktisch bruikbaar zijn.
Het kan op maat zijn gemaakt voor uw organisatie of wetenschappelijk zijn gevalideerd.
Het kan zelfgemaakt, openbaar of commercieel verkrijgbaar zijn...

Algemene theoretische bijdragen over zelfbeschikking:

Zelfbeschikking is tegelijkertijd*:

- **Uw leven leiden** zonder u te veel te laten beïnvloeden,
- Zelf beslissen over uw leven, om **uw levenskwaliteit te verbeteren**.
- Controle **uitoefenen over de belangrijke dingen in uw leven**

Definitie van de Franse hoge gezondheidsautoriteit*:

"Gedrag is zelfbepaald als het de persoon in staat stelt om **"op te treden als de belangrijkste veroorzaker van zijn of haar leven om zijn of haar levenskwaliteit te behouden en te verbeteren"**.

In het functionele model van zelfbeschikking bestaat deze uit vier onderling afhankelijke kenmerken: autonomie, psychologische empowerment, zelfregulering, zelfrealisatie.

De ontwikkeling van zelfbeschikkingsvermogen hangt af van drie factoren:

- de individuele vaardigheden die verband houden met de **ontwikkeling** en het **leerproces** van de persoon,
- de kansen en **mogelijkheden die de omgeving biedt**,
- de **ondersteuning die aan mensen wordt geboden**. »

* "Handicap, voor een participatieve revolutie" Loïc ANDRIEN en Coralie SARRAZIN, 2022

**RBPP "Begeleiding van personen met een verstandelijke beperking", 2022

Algemene theoretische bijdragen over zelfbeschikking:

Interreg

France – Wallonie – Vlaanderen

RAAVI

Het functioneel model van Wehmeyer

Autonomie
Eigen keuzes maken

Zelfverwezenlijking
Zichzelf kennen

Zelfregulatie
Zich organiseren, gedrag reguleren

Psychologische empowerment
Bewustzijn van het eigen
handelingsvermogen

Deze componenten worden beïnvloed door drie factoren:

- **Individuele capaciteiten** (zelf beïnvloed door het leren en de ontwikkeling, mogelijk gemaakt en/of ondersteund door de omgeving)
- **Overtuigingen en percepties** van de persoon (en van zijn of haar omgeving en de geboden ondersteuning)
- **Kansen die door de omgeving geboden worden**

Bron: Handicap, pour une révolution participative.
Loïc ANDRIEN en Coralie SARRAZIN, 2022
Neem contact met ons op voor meer informatie.

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door:

Pôle Enfance Jeunesse
de l'Aisne

Université
de Lille

VAPH
VLAAMS AGENTSCHAP
VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Wallonie
families santé handicap
AVIQ

POUR LA
SOLIDARITÉ
Europese WVPB & de lokale

ars

Wallonie
families santé handicap
AVIQ

Doelstelling 1: Identificeren van de hulpmiddelen voor het beoordelen van het "niveau" van zelfbeschikking

De beoordelingsschaal van LARIDI

Interdepartementaal onderzoekslaboratorium voor verstandelijke beperkingen Lachapelle et al. 2000 [Link](#)

De keuzevragenlijst

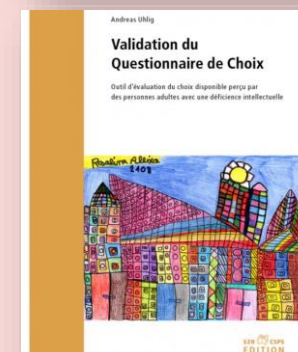
Uhlig, 2018

Het heeft tot doel de beschikbare keuze te meten zoals die wordt ervaren door mensen met een verstandelijke beperking. [Link](#)

De zelfdeterminatiemeter

Ondersteuning voor reflectie en zelfevaluatie, opgesteld door Le Pas de Côté [Link](#)

Voor meer informatie over dit onderwerp: [het artikel](#) "Hoe kiest u de juiste instrumenten voor zelfbeschikkingsbeoordeling en -training?"

Doelstelling 1: Identificeren van de hulpmiddelen voor het beoordelen van het "niveau" van zelfbeschikking

Naam van het hulpmiddel	Waarvoor dient het?	Doelgroep (leeftijd, vaardigheden...)	Voordelen en beperkingen van het hulpmiddel: uw feedback

Doelstelling 2: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van autonomie

Het woord **autonomie** komt uit het Grieks en kan als volgt worden opgesplitst: "auto" betekent 'uit zichzelf' en verwijst naar de individuele handelingen van het subject en "nomos", door de samenleving vastgestelde regels, wetten.

"Autonomos": **die zich aan zijn eigen wetten houdt.**

"Autonomie verwijst naar het **vermogen om te beslissen** (beslissingsautonomie) en/of om **acties te ondernemen zonder onderworpen te zijn aan een derde partij** (autonomie van uitvoering).

Het omvat dus de handelingen die iemand in overeenstemming met zijn voorkeuren en/of capaciteiten uitvoert, zonder ongewenste beïnvloeding. [...]

Er zijn drie vormen van autonomie (Rocque et al., 1999):

- **Directe autonomie** die zonder tussenkomst tot uiting komt en het mogelijk maakt een taak naar behoren uit te voeren.
- **Ondersteunde autonomie** die aanpassingen van de omgeving vereist om de inspanning te begeleiden
- **Gedelegeerde autonomie** die bestaat uit het vrijelijk toevertrouwen van persoonlijke keuzes en acties aan anderen.

Blijk geven van autonomie betekent dus niet dat men geen steun of advies krijgt. »

In 100 ideeën om zelfbeschikking en onderlinge hulp te bevorderen. Julia Boivin en Marc Blin, 2021

Infographic van @L'Atelier Psychomot

Doelstelling 2: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van autonomie

Enkele vragen om de discussie te starten :

- Zijn er hulpmiddelen waarmee de persoon met een beperking kan leren keuzes te maken of beslissingen te nemen?
- Zijn er hulpmiddelen om deze vaardigheid te beoordelen of te ontwikkelen?
- Zijn er hulpmiddelen waarmee de persoon met een beperking keuzes kan maken met betrekking tot wat voor hem of haar belangrijk is?
- Zijn er hulpmiddelen waarmee de persoon met een beperking hulp kan aanvragen?

Voorbeelden van hulpmiddelen:

De hulpmiddelen die zijn ontwikkeld in het kader **van het project** [ISAID](#)

Stel u uw levensproject voor

Twee gidsen die zijn ontstaan uit een samenwerking tussen de vereniging Trisomie 21 France en de Universiteit van Bergen. Ze hebben tot doel de betrokkenen te begeleiden bij het formuleren en uitvoeren van hun levensprojecten. [Link](#)

Hulpmiddel bij besluitvorming

Le Pas de Côté [Link](#)

Doelstelling 2: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van autonomie

Naam van het hulpmiddel	Waarvoor dient het?	Doelgroep (leeftijd, vaardigheden...)	Voordelen en beperkingen van het hulpmiddel: uw feedback

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Pôle Enfance Jeunesse
de l'Aisne

VAPH
VLAARIS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

POUR LA
SOLIDARITÉ
Europese WPH & de l'at

Avec le soutien de / Met de steun van :

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

Doelstelling 3: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van zelfrealisatie

“Zelfbeschikking is het organiseren van uw leven rekening houdend met uw capaciteiten, wat inhoudt dat u **uw sterke en zwakke punten kent en daarnaar handelt**. Analytisch en kritisch denken zijn troeven om uzelf te ontplooien.

Om zelfbeschikking te stimuleren is het belangrijk om mensen te ondersteunen in zelfkennis. [...] De **grootste rem op zelfrealisatie is de veronderstelling van incompetentie** die de omgeving ten opzichte van een persoon kan hebben, vervat in uitspraken als “dat kunt u niet” of “dat is onmogelijk”. Om zelfrealisatie te bereiken, moet een persoon altijd blijven proberen en zijn of haar kans wagen. »

In Handicap, voor een participatieve revolutie. Loïc Andrien, Coralie Sarrazin

PODCAST "Zelfrealisatie: 4de component van Zelfbeschikking "

Martin Caouette en François Bernard

[Link](#)

Doelstelling 3: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van zelfrealisatie

RAAVI

Enkele vragen om de discussie te starten:

- Zijn er hulpmiddelen om personen met een beperking beter te leren kennen (vaardigheden, voorkeuren, waarden)?
- Zijn er hulpmiddelen om vaardigheid te beoordelen of te ontwikkelen?
- Zijn er hulpmiddelen die personen met een beperking in staat te stellen nieuwe ervaringen op te doen?
- Zijn er hulpmiddelen waarmee de personen met een beperking zichzelf kunnen evalueren?
- Zijn er hulpmiddelen waarmee personen met een beperking beter inzicht kan krijgen in zijn of haar functioneren?

Therapeutische patiënteneducatie (TPE) gaat ervan uit

dat men, om een actieve rol te kunnen spelen in zijn of haar behandelplan, moet weten hoe het lichaam werkt. Een gestructureerde, persoonsgerichte leermethode die patiënten met een chronische ziekte ondersteunt bij het zelf beheren van hun gezondheid, door gebruik te maken van hun eigen middelen en met de steun van hun zorgverleners en familie. [Link](#)

Act-therapie

Acceptance and Commitment Therapy (Acceptatie- en commitmenttherapie)

Een empirische psychologische interventie die gebruikmaakt van strategieën voor acceptatie, cognitieve defusie en mindfulness om iemand ertoe te brengen actie te ondernemen in de richting van wat voor hem belangrijk is, met andere woorden zijn waarden. [Link](#)

TALEN TOTO D - Le Pas de Côté.

Een spel om elkaar beter te leren kennen en kwaliteiten te ontdekken en vaardigheden die zelfbeschikking bevorderen [Link](#)

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Pôle Enfance Jeunesse de l'Aisne

Avec le soutien de / Met de steun van :

Doelstelling 3: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van zelfrealisatie

RAAVI

Naam van het hulpmiddel	Waarvoor dient het?	Doelgroep (leeftijd, vaardigheden...)	Voordelen en beperkingen van het hulpmiddel: uw feedback

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Pôle Enfance Jeunesse de l'Aisne

VAPH
VLAARIS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

POUR LA
SOLIDARITÉ
Europese WVPB & de l'atq

Avec le soutien de / Met de steun van :

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

Doelstelling 4: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van ZELFREGULERING

“Zelfregulering is het **vermogen van een persoon om zijn of haar omgeving en persoonlijke mogelijkheden te analyseren alvorens beslissingen te nemen, actie te ondernemen en de gevolgen daarvan te beoordelen.**

Het gaat erom flexibel te zijn en u aan te passen om verantwoordelijkheid te nemen, doelen te stellen en problemen op te lossen.»

In Handicap, voor een participatieve revolutie. Loïc Andrien, Coralie Sarrazin

PODCAST "Zelfregulering: 4ste component van zelfverwezenlijking "

Martin Caouette en François Bernard

[Link](#)

Doelstelling 4: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van ZELFREGULERING

Enkele vragen om de discussie te starten:

- Zijn er hulpmiddelen die de persoon met een beperking in staat te stellen zichzelf te reguleren?
- Zijn er hulpmiddelen om deze vaardigheid te beoordelen of te ontwikkelen?
- Zijn er hulpmiddelen voor de persoon met een beperking zelf oplossingen kan vinden voor een probleem?
- Zijn er hulpmiddelen om de persoon met een beperking te helpen zijn of haar emoties te reguleren?

Voorbeelden van hulpmiddelen:

De COÖPERATIEVE AANPAK

(cognitieve oriëntatie op dagelijkse beroepsprestaties)

Leren een probleem op te lossen door de eigen oplossingen te testen. Methode om kinderen en volwassenen te begeleiden bij het succesvol uitvoeren van dagelijkse taken en activiteiten die voor hen belangrijk zijn.

[Link](#) naar het International Cognitive Approaches Network Inc.

De hulpmiddelen die zijn ontwikkeld in het kader van het project I SAID

[Notitieboekje voor professionals](#)

[Notitieboekje voor begeleide personen](#)

Hulpmiddelen voor orthopedagogiek

Zoals die van Noémie COURTAIS die als voorbeeld worden gegeven. [Website](#)

Doelstelling 5: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van PSYCHOLOGISCHE EMPOWERMENT

“Empowerment is het feit dat een persoon een **"subjectief of reëel gevoel van controle"** heeft over zijn of haar omgeving en zijn of haar leven. Met andere woorden, **het betekent dat u effectieve controle heeft over uw leven, maar ook dat u zich daarvan bewust bent.** Dit is niet aangeboren, maar het resultaat van een leerproces dat voornamelijk bestaat uit het ontwikkelen van probleemoplossend vermogen, besluitvormingsvermogen en zelfvertrouwen. **Het tegenovergestelde van empowerment zou verworven hulpeloosheid zijn.** »

In Handicap, voor een participatieve revolutie. Loïc Andrien, Coralie Sarrazin

[Link](#) naar deze clip die psychologische empowerment perfect illustreert (1'30)

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Avec le soutien de / Met de steun van :

Doelstelling 5: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van PSYCHOLOGISCHE EMPOWERMENT

RAAVI

Enkele vragen om de discussie te starten:

- Zijn er hulpmiddelen om personen met een beperking te ondersteunen bij de ontwikkeling van zijn of haar psychologische empowerment?
- Zijn er hulpmiddelen om het zelfbeeld te beoordelen? Het gevoel van competentie? Zijn er hulpmiddelen om de successen van de persoon te verbeteren?
- Zijn er hulpmiddelen om motivatie te beoordelen en te bevorderen?
- Zijn er hulpmiddelen om het beheer van risico's en voordelen te ondersteunen?

Voorbeelden van hulpmiddelen:

De proximale ontwikkelingszone:

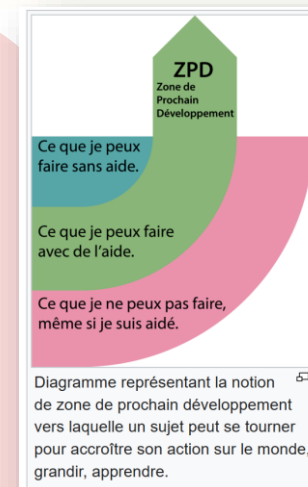
Het vaststellen van begeleidingsdoelen die aansluiten bij de vaardigheden en die zich in de proximale ontwikkelingszone bevinden, bevordert het behalen van de doelen en daarmee het gevoel van competentie.

Ondersteuning bij risicomanagement:

Risico's begeleiden is noodzakelijk om de beschermingsbarrière te doorbreken, het waargenomen risico niet te verwarren met het werkelijke risico... en de persoon niet te beperken "in naam van zijn eigendom".

Hulpmiddel voorgesteld door Coralie Sarrazin:

www.coraliesarrazin.com

ÉVALUATION PARTAGÉE DES RISQUES			
Situation :	Personne A	Personne B	Personne C
Risque perçu			
Discussion : Le risque est-il formateur ? Que risque-t-on à ne pas le prendre ?			
Risque réel	Acceptabilité (note/10)	Solutions d'atténuation	

Doelstelling 5: Identificeren van hulpmiddelen ter ondersteuning van de ontwikkeling van PSYCHOLOGISCHE EMPOWERMENT

Naam van het hulpmiddel	Waarvoor dient het?	Doelgroep (leeftijd, vaardigheden...)	Voordelen en beperkingen van het hulpmiddel: uw feedback

Ruimte voor vrije meningsuiting over de hulpmiddelen die zelfbeschikking bevorderen, of over uw ervaring met het onderwerp binnen uw organisatie

Interreg

France - Wallonie - Vlaanderen

RAAVI

RAAVI est un projet mis en oeuvre par / RAAVI is een project dat uitgevoerd wordt door :

Pôle Enfance Jeunesse
de l'Aisne

VAPH
VLAARIS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

POUR LA
SOLIDARITÉ
Europese WVP & de task

Avec le soutien de / Met de steun van :

Wallonie
familles santé handicap
AVIQ

Hartelijk dank voor uw deelname.

Voor vragen en om de ingevulde diapresentatie terug te sturen, kunt u contact opnemen met:

Pauline TURSI - Coördinatrice van het project RAAVI

pauline.tursi@apf.asso.fr

HERINNERING: We bieden u op **27 mei van 11.00 uur tot 12.30 uur** een webinar aan om al uw vragen over deze aanpak te beantwoorden. Hier is de link om in te loggen:

https://teams.microsoft.com/l/meetup-join/19%3ameeting_NjYxOTFhNTQtOTUyNC00ZmMzLWJhMDItYWY3YTMzODJlNjRm%40thread.v2/0?context=%7b%22Tid%22%3a%22d7811cde-ecef-496c-8f91-a1786241b99c%22%2c%22Oid%22%3a%220d04649d-752d-46cd-a0bf-26172d3bf0f7%22%7d